

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 2.7.2008
COM(2008) 420 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Καταπολέμηση των διακρίσεων και ίσες ευκαιρίες: ανανεωμένη δέσμευση

{SEC(2008) 2172}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις κοινές αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Όλες οι ευρωπαϊκές κοινωνίες διέπονται από την κοινή, θεμελιώδη παραδοχή ότι όλα τα άτομα έχουν ίση αξία και ότι πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες της ζωής. Οι πρακτικές διακρίσεων υπονομεύουν τις κοινές αυτές αξίες.

Η ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη διασφάλιση της ισότητας των ατόμων συνιστά μακρά παράδοση. Η συνθήκη του Άμστερνταμ θέσπισε νέες εξουσίες για ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Οι διακρίσεις στην απασχόληση και τα επαγγελματικά θέματα για όλους τους ανωτέρω λόγους έχουν απαγορευθεί. Η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων πέραν της απασχόλησης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει σήμερα ένα από τα πιο προηγμένα νομικά πλαίσια στον κόσμο για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Παρά το γεγονός όμως ότι έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος, πολλοί Ευρωπαίοι εξακολουθούν να αισθάνονται ότι οι πρακτικές διακρίσεων είναι ακόμη ευρύτατα διαδεδομένες: σε ποσοστό 15% αναφέρουν ότι είχαν σχετική προσωπική εμπειρία το περασμένο έτος, ενώ σε ποσοστό 29% αναφέρουν ότι υπήρξαν μάρτυρες διακρίσεων¹.

Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα: ευκαιρίες, πρόσβαση και αλληλεγγύη στην Ευρώπη του 21ου αιώνα»², η οποία συνοδεύεται από την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή ανανεώνει τη δέσμευσή της να εξασφαλίσει ότι σε όλους δίδονται ίσες ευκαιρίες για πραγμάτωση του δυναμικού που διαθέτουν.

Αξιοποιώντας την επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής-πλαίσιου του 2005 για την απαγόρευση των διακρίσεων³ και το ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών για όλους 2007, καθώς και τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους, η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εντατικοποίηση της καταπολέμησης των διακρίσεων και την προώθηση των ίσων ευκαιριών.

Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από πρόταση νέας οδηγίας για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού και θρησκείας ή πεποιθήσεων εκτός του τομέα της απασχόλησης. Αυτή η πρόταση-ορόσημο ανοίγει το δρόμο για την ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου που διέπει τη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά των διακρίσεων κάθε μορφής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ.

Η βελτίωση της νομοθετικής προστασίας κατά των διακρίσεων πρέπει να συνοδεύεται από ενεργό στρατηγική για την εξάλειψη των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες. Για το λόγο αυτό, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει επίσης ενέργειες που θα δώσουν νέα ώθηση στο διάλογο

¹ Ειδική έρευνα του ευρωβαρομέτρου 296 (2008).

² COM(2008) 412 τελικό.

³ COM(2005) 224 τελικό.

σχετικά με την πολιτική για την καταπολέμηση των διακρίσεων και οι οποίες θα κάνουν πιο αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων μέσων, τόσο γενικά όσο και ειδικότερα στο πλαίσιο της προώθησης της κοινωνικής ένταξης των Ρομ, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων προβλημάτων διακρίσεων που αντιμετωπίζουν.

2. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Οι διακρίσεις δεν είναι δυνατό να καταπολεμηθούν μόνο με νομοθετικά μέσα. Πρωτίστως και κυρίως, είναι απαραίτητη η αλλαγή των νοοτροπιών και των συμπεριφορών. Ωστόσο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ένα αποτελεσματικό και καταλλήλως εφαρμοζόμενο νομικό πλαίσιο που καθιστά τις διακρίσεις παράνομες και εξασφαλίζει στα θύματα των διακρίσεων αποτελεσματική έννομη προστασία συνιστά προϋπόθεση για την επίτευξη πραγματικής αλλαγής. Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί να εξασφαλίσει την τήρηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, ενώ παράλληλα είναι απαραίτητη η υποβολή νέων νομοθετικών προτάσεων με στόχο την επέκταση της έννομης προστασίας έναντι των διακρίσεων κάθε μορφής σε όλους τους τομείς του βίου.

2.1 Εφαρμογή του υφιστάμενου νομικού πλαισίου

Έχουν ήδη εκδοθεί τρεις οδηγίες⁴ για να υλοποιήσουν το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ, το οποίο επιτρέπει την ανάληψη δράσης με σκοπό να καταστούν παράνομες και να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Οι εν λόγω οδηγίες απαγορεύουν τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας και θρησκείας ή πεποιθήσεων στην απασχόληση, το επάγγελμα και την επαγγελματική κατάρτιση, ενώ η προστασία από τις διακρίσεις λόγω φυλετικής καταγωγής και φύλου δεν περιορίζεται στον τομέα της απασχόλησης, αλλά συμπεριλαμβάνει την κοινωνική προστασία και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.

Η Επιτροπή δραστηριοποιείται έντονα προκειμένου να εξασφαλίσει την ορθή εφαρμογή των οδηγιών. Η γενική εικόνα είναι θετική. Οι εθνικές διατάξεις που μεταφέρουν τις οδηγίες είχαν απτά αποτελέσματα όσον αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων. Αρκετά κράτη μέλη έχουν ήδη προχωρήσει πέραν των απαιτήσεων του δικαίου της ΕΕ όσον αφορά την παροχή προστασίας από τις διακρίσεις. Το 2006⁵ και το 2008⁶ η Επιτροπή υπέβαλε εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής και των διακρίσεων στην απασχόληση και την εργασία. Στις περιπτώσεις που η Επιτροπή δεν έμεινε ικανοποιημένη από την τήρηση των υποχρεώσεων των κρατών μελών, κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει. Αυτό συνέβη για τα μισά περίπου κράτη μέλη. Τα προβλήματα έχουν κατά κύριο λόγο σχέση με τη μη κάλυψη όλων των ατόμων και των τομέων που καλύπτουν οι οδηγίες, με ορισμούς των διακρίσεων οι οποίοι διαφέρουν από τους αντίστοιχους ορισμούς των οδηγιών και με ανακολουθίες των διατάξεων που προβλέπουν την παροχή αρωγής στα θύματα διακρίσεων. Η Επιτροπή επί του παρόντος

⁴ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2000, σ. 22), οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000, σ. 16) και οδηγία 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών (ΕΕ L 373 της 21.12.2004, σ. 37).

⁵ COM(2006) 643 τελικό.

⁶ COM(2008) 225 τελικό

ελέγχει επίσης εάν τα κράτη μέλη έχουν συμμορφωθεί με την υποχρέωσή τους να μεταφέρουν την οδηγία του 2004 για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στα αγαθά και τις υπηρεσίες. Το 2010 θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας αυτής και, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας, ενδέχεται, εάν κριθεί σκόπιμο, να προτείνει τροποποιήσεις.

Ωστόσο, η ορθή μεταφορά των ευρωπαϊκών κανόνων στο εθνικό δίκαιο είναι μόνον ένα μέρος του εγχειρήματος. Τα κράτη μέλη είναι επίσης απαραίτητο να εξασφαλίσουν ότι τα συστήματα έννομης προστασίας των θυμάτων διακρίσεων και οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που αναπτύσσονται είναι πράγματι αποτελεσματικά⁷. Τα άτομα είναι απαραίτητο να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και να έχουν τη δυνατότητα να τα ασκήσουν.

Οι εθνικοί φορείς για την ισότητα, οι οποίες συστάθηκαν δυνάμει των οδηγιών για να προωθήσουν την ίση μεταχείριση και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ή φύλου, προσφέρουν σημαντική βοήθεια στα θύματα διακρίσεων παρέχοντάς τους ενημέρωση και προωθώντας τις καταγγελίες τους. Οι αρχές αυτές μπορούν να καθοδηγήσουν τους παρόχους υπηρεσιών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, καθώς και να ενθαρρύνουν τη διαμεσολάβηση και την εναλλακτική επίλυση διαφορών. Ως αποτέλεσμα, οι καταγγελίες συχνά είναι δυνατό να επιλύονται χωρίς προσφυγή στα δικαστήρια. Μέσω του προγράμματος Progress⁸, η Επιτροπή υποστηρίζει την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των φορέων για την ισότητα καθώς και την ενίσχυσή τους μέσω του δικτύου Equinet⁹.

Η Επιτροπή διοργανώνει επίσης τακτικές ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ των φορέων για την ισότητα όσον αφορά τις πρόσφατες νομικές εξελίξεις και τα κοινά προβλήματα στην καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή εξετάζει την αποτελεσματικότητα των εθνικών κυρώσεων και τις χρονικές προθεσμίες για προσφυγή στα εθνικά δικαστήρια. Πρόκειται για δύο στοιχεία που έχουν θεμελιώδη σημασία για την καταπολέμηση των συμπεριφορών διάκρισης και για την παροχή στα θύματα αποτελεσματικών μέσων έννομης προστασίας. Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με τους εν λόγω φορείς προκειμένου να εξετάσει την αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας περί ίσων αποδοχών όσον αφορά τη γεφύρωση των συνεχιζόμενων διαφορών στις αποδοχές μεταξύ των φύλων.

2.2 Περαιτέρω ανάπτυξη του νομικού πλαισίου

Παρά τα ανωτέρω επιτεύγματα, παραμένει γεγονός ότι το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Πιο συγκεκριμένα, παρά το ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν προβεί σε ενέργειες για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας και θρησκείας ή πεποιθήσεων εκτός του τομέα της απασχόλησης, δεν υπάρχει ένα ενιαίο ελάχιστο επίπεδο προστασίας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα άτομα που υπήρξαν θύματα των διακρίσεων αυτών.

Παρ' όλα αυτά, είναι σαφές ότι οι διακρίσεις για τους ανωτέρω λόγους είναι απαράδεκτες τόσο στον τομέα της απασχόλησης όσο και σε άλλους τομείς. Τα θέματα που άπτονται της

⁷ Έρευνα του ευρωβαρομέτρου έδειξε ότι οι Ευρωπαίοι σε ποσοστό μόνον 33% γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, σε περίπτωση που είναι θύματα διακρίσεων
http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/public/pubst_en.htm

⁸ Απόφαση αριθ. 1672/2006/ΕΚ της 24ης Οκτωβρίου 2006, ΕΕ L 315 της 15.11.2006, σ. 1.

⁹ Ευρωπαϊκό δίκτυο φορέων για την ισότητα (European Network of Equality Bodies)
<http://www.equineteurope.org>.

προστασίας από διακρίσεις δεν είναι δυνατό να ιεραρχηθούν. Αυτός είναι ο λόγος που η Επιτροπή, στο πλαίσιο του νομοθετικού της προγράμματος καθώς και του προγράμματος εργασίας της για το 2008, ανακοίνωσε ότι θα προτείνει νέες πρωτοβουλίες για την ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου, βάσει των αποτελεσμάτων εκτεταμένων δημόσιων διαβουλεύσεων. Η δέσμευση αυτή ανταποκρίνεται επίσης στο αίτημα που διατύπωσε το Συμβούλιο προς την Επιτροπή προκειμένου αυτή να εξετάσει οιαδήποτε κενά που ενδεχομένως υπάρχουν στο υφιστάμενο κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων, καθώς και στο αίτημα που διατύπωσε επανειλημμένως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για επέκταση του πλαισίου αυτού.

Η πρόταση οδηγίας, η οποία συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση, ανοίγει το δρόμο για την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων. Η οδηγία θα εξασφαλίσει ότι σε όλα τα 27 κράτη μέλη θα απαγορεύονται οι διακρίσεις κάθε μορφής, συμπεριλαμβανομένης της παρενόχλησης, λόγω ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας και θρησκείας ή πεποιθήσεων, καθώς και ότι τα θύματα θα απολαύουν αποτελεσματικής έννομης προστασίας. Με την έκδοση της οδηγίας θα ολοκληρωθεί η διαδικασία υλοποίησης των διατάξεων του άρθρου 13 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με όλους τους λόγους διακρίσεων και θα σημάνει το τέλος όλων των αντιλήψεων περί ιεράρχησης της προστασίας.

Για την επίτευξη του φιλόδοξου αυτού στόχου απαιτείται λύση που να έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής, αλλά παράλληλα να είναι ρεαλιστική και να λαμβάνει δεόντως υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των σχετικών τομέων. Οι εθνικές παραδόσεις και προσεγγίσεις σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η κοινωνική προστασία και η εκπαίδευση, τείνουν να παρουσιάζουν μεγαλύτερες διαφορές απ' ό,τι σε τομείς που σχετίζονται με την απασχόληση. Οι τομείς αυτοί χαρακτηρίζονται από θεμιτές κοινωνικές επιλογές σε τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Η πολυμορφία των ευρωπαϊκών κοινωνιών είναι ένα από τα πλεονεκτήματα της Ευρώπης και πρέπει να γίνεται σεβαστή σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Οι αποφάσεις για ζητήματα, όπως η οργάνωση και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, η αναγνώριση της οικογενειακής κατάστασης, η υιοθεσία, τα αναπαραγωγικά δικαιώματα και άλλα παρόμοια ζητήματα, είναι καλύτερο να λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, το σχέδιο οδηγίας δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να τροποποιήσουν την ισχύουσα νομοθεσία τους και τις υφιστάμενες πρακτικές τους σε σχέση με τα ζητήματα αυτά. Ούτε έχει επίδραση στους εθνικούς κανόνες που διέπουν τις δραστηριότητες των εκκλησιών και άλλων θρησκευτικών οργανισμών ή τη σχέση τους με το κράτος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μέλη θα εξακολουθήσουν, για παράδειγμα, να είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων όσον αφορά θέματα, όπως η επιλεκτική εισαγωγή στα σχολεία, η αναγνώριση των γάμων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και η φύση της σχέσης της οργανωμένης θρησκείας με το κράτος.

Μεταξύ των διαφόρων λόγων διακρίσεων υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές και για κάθε έναν από αυτούς απαιτείται ειδικά σχεδιασμένη λύση. Αυτό δεν σημαίνει ιεράρχηση των διαφόρων λόγων διακρίσεων, αλλά παροχή της πλέον κατάλληλης μορφής προστασίας για κάθε έναν από αυτούς.

Όσον αφορά την ηλικία, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η διαφορετική μεταχείριση ενός ατόμου απλώς και μόνο λόγω της ηλικίας του είναι δυνατό να δικαιολογείται για λόγους γενικού δημόσιου συμφέροντος. Παραδείγματα προς τούτο συνιστούν οι απαιτήσεις αναφορικά με το ελάχιστο όριο ηλικίας για την πρόσβαση στην εκπαίδευση ή σε ορισμένα

αγαθά και υπηρεσίες, καθώς και οι μειωμένες τιμές που ισχύουν για ορισμένες ηλικιακές ομάδες όταν χρησιμοποιούν τα δημόσια μέσα μεταφοράς ή επισκέπτονται μουσεία. Οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ασφαλιστικές εταιρείες και οι τράπεζες χρησιμοποιούν την ηλικία ως αναλογιστικό παράγοντα για την αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου των πελατών τους δεν συνιστούν απαραίτητα πρακτικές διακρίσεων, παρά το γεγονός ότι ο παράγοντας αυτός πρέπει να χρησιμοποιείται μόνον κατά περίπτωση και όταν βασίζεται σε αντικειμενικά αποδεικτικά στοιχεία. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά και την αναπηρία. Η Επιτροπή σκοπεύει να ξεκινήσει διάλογο με τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και με άλλους ενδιαφερομένους, με στόχο την ανταλλαγή και την προαγωγή των βέλτιστων πρακτικών.

Η αναπηρία απαιτεί επίσης συγκεκριμένη και ειδικά σχεδιασμένη λύση. Πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει νομοθεσία για την προστασία των ατόμων με αναπηρία, αλλά οι νομοθετικοί αυτοί κανόνες διαφέρουν σημαντικά ως προς την εξασφαλιζόμενη προστασία και τους καλυπτόμενους τομείς. Πέραν τούτου, η υιοθέτηση της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, την οποία συνυπέγραψαν η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη της, απαιτεί τη θέσπιση κοινών προτύπων για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των δικαιωμάτων που παρέχει.

Η πραγματική ισότητα για τα άτομα με αναπηρία δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί μόνον μέσω της απαγόρευσης των διακρίσεων. Η επίτευξη της ισότητας αυτής εξαρτάται αντιθέτως από την πραγματοποίηση θετικών ενεργειών, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης των αναγκών των ατόμων με αναπηρία. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες θεωρούν ολοένα και περισσότερο μη αποδεκτή την έλλειψη προσβασιμότητας. Η παροχή στα άτομα με αναπηρία δυνατοτήτων για ενεργό συμβολή αποφέρει πραγματικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Τα μέτρα που λαμβάνονται για την κάλυψη των αναγκών των ατόμων αυτών πρέπει, όπως συνέβη στην περίπτωση της οδηγίας του 2000 για τον τομέα της απασχόλησης, να είναι εύλογα - ανάλογα προς τις ανάγκες των πελατών ή χρηστών και προς τις δαπάνες του οικείου φορέα ή επιχείρησης. Τα κράτη μέλη θα εξακολουθούν να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν εκπαίδευση στα άτομα με αναπηρία, τόσο στις συνήθεις όσο και σε ειδικές εγκαταστάσεις.

Το πεδίο εφαρμογής της μελλοντικής οδηγίας θα καλύπτει πολύ διαφορετικές καταστάσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί περιθώριο ευελιξίας για τα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, οι κανόνες που φαίνονται ουδέτεροι, αλλά θα μπορούσαν στην πράξη να έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις για μια ομάδα, είναι δυνατόν να επιτρέπονται εάν είναι εύλογοι και επιδιώκουν έναν θεμιτό στόχο. Κατά την παρακολούθηση της εφαρμογής της οδηγίας, η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στη χρήση της δυνατότητας αυτής.

Το σχέδιο οδηγίας αφορά την παροχή όλων των αγαθών και υπηρεσιών. Θα ήταν δυσανάλογο να ισχύουν όλες οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο σχέδιο οδηγίας για τα άτομα που ενεργούν αμιγώς ως ιδιώτες. Για το λόγο αυτό, η πρόταση αξιοποιεί τις πρακτικές ορισμένων κρατών μελών και περιλαμβάνει διατάξεις που περιορίζουν την εφαρμογή της στην εμπορική παροχή αγαθών και υπηρεσιών. Οι ιδιώτες καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας μόνο στο βαθμό που εκτελούν εμπορική δραστηριότητα.

Όσον αφορά τις κύριες έννοιες και μηχανισμούς, η προτεινόμενη οδηγία υιοθετεί το ίδιο επιτυχημένο μοντέλο που χρησιμοποιείται στις υφιστάμενες οδηγίες. Κατά συνέπεια, λαμβάνει υπόψη την υφιστάμενη νομοθεσία όσον αφορά τους ορισμούς της άμεσης και έμμεσης διάκρισης, της παρενόχλησης και των εντολών για εφαρμογή διακρίσεων. Οι διατάξεις σχετικά με το ρόλο των φορέων για την ισότητα και την υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν κατάλληλη έννομη προστασία έναντι των διακρίσεων στα εθνικά

δικαστήρια είναι οι ίδιες με αυτές της υφιστάμενης νομοθεσίας. Οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς των κρατών μελών είναι λοιπόν ήδη εξοικειωμένοι με τις έννοιες και τους μηχανισμούς αυτούς, γεγονός που αναμένεται να καταστήσει ευκολότερη τη μεταφορά και την εφαρμογή του νέου νομοθετικού μέσου. Παράλληλα, επειδή η προτεινόμενη προσέγγιση συμπληρώνει τις ισχύουσες οδηγίες, αποφεύγει να ανοίξει νέες συζητήσεις και να δημιουργήσει αβεβαιότητα όσον αφορά το υπάρχον κεκτημένο. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παρούσα πρόταση συνιστά ένα ισόρροπο και ρεαλιστικό τρόπο για τη μελλοντική ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού πλαισίου καταπολέμησης των διακρίσεων και καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προχωρήσουν στη σχετική συζήτηση δίνοντας στο θέμα αυτό προτεραιότητα.

3. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Για την καταπολέμηση των διακρίσεων όλων των μορφών και την παροχή ίσων ευκαιριών απαιτείται τόσο μια στέρεη νομοθετική βάση όσο και διάφορα μέσα άσκησης πολιτικής. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται η ευαισθητοποίηση, η ενσωμάτωση της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων σε όλες τις πολιτικές, η συλλογή δεδομένων και η θετική δράση. Στην απόφαση που εξέδωσε το Συμβούλιο σε συνέχεια του ευρωπαϊκού έτους 2007 υπογραμμίστηκε η σημασία της πλήρους εξέτασης και περαιτέρω ανάπτυξης αυτών των μέσων άσκησης πολιτικής.

3.1 Ενισχυμένα μέσα άσκησης πολιτικής

Ενσωμάτωση της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων

Για τη μείωση των ανισοτήτων και των διακρίσεων που υφίστανται όλες οι ομάδες πρέπει να εφαρμόζονται αρχές που ενσωματώνουν τη διάσταση της καταπολέμησης των διακρίσεων για όλους τους λόγους που περιλαμβάνονται στο άρθρο 13 ΕΚ. Δύο από τους λόγους αυτούς αποτελούν ήδη αντικείμενο συγκεκριμένων πολιτικών της ΕΕ οι οποίες συγκροτούν ένα καλά σχεδιασμένο σύνολο ενεργειών ενσωμάτωσης της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων. Πρώτον, η στρατηγική της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία βασίζεται στο σχέδιο δράσης για τα άτομα με αναπηρία 2003-10, και πιο συγκεκριμένα στο ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης 2008-09¹⁰. Η εφαρμογή από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία θα παράσχει τη βάση για στενότερη συνεργασία στον τομέα αυτό. Δεύτερον, ο χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-10¹¹ παρέχει το πλαίσιο δράσης στον τομέα της ισότητας των φύλων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ενσωμάτωση της διάστασης των φύλων στις προτεινόμενες ενέργειες.

Η Επιτροπή θα αξιοποιήσει τα επιτεύγματα αυτά προάγοντας τη συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων και της παροχής ίσων ευκαιριών για όλους τους λόγους που προβλέπει το άρθρο 13 σε όλες τις πολιτικές, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των υφιστάμενων μηχανισμών συντονισμού στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Από τη μεριά της, η Επιτροπή θα εντείνει την εξέταση των επιπτώσεων των νέων προτάσεων της από την άποψη της καταπολέμησης των διακρίσεων και της παροχής ίσων ευκαιριών και θα ενθαρρύνει τις μη κυβερνητικές

¹⁰ COM(2007) 738 τελικό.

¹¹ COM(2006) 92 τελικό.

οργανώσεις που έχουν εμπειρία σε συγκεκριμένες πτυχές της καταπολέμησης των διακρίσεων να συμμετάσχουν στις διαβουλεύσεις.

Καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τα διάφορα μέσα για την ενσωμάτωση της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων και τις ορθές πρακτικές και τις μεθοδολογίες που είναι ήδη διαθέσιμες σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο¹². Ο σχεδιαζόμενος οδηγός για δημόσιες συμβάσεις με κοινωνική υπευθυνότητα θα καλύπτει τα θέματα που άπτονται της παροχής ίσων ευκαιριών και της καταπολέμησης των διακρίσεων, καθώς και τις απαιτήσεις προσβασιμότητας, έτσι ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της καταπολέμησης των διακρίσεων και της παροχής ίσων ευκαιριών μέσω της πολιτικής και των πρακτικών στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να προωθεί τις αξίες της μη διακριτικής μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών σε άλλες πολιτικές, όπως αυτές που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού¹³ και τη διεύρυνση, καθώς και γενικότερα στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συνάπτονται σε πολυμερές επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες σε χώρες μη μέλη της ΕΕ.

Μέτρηση των διακρίσεων και αξιολόγηση της προόδου

Τα ακριβή στοιχεία είναι απολύτως αναγκαία για την αξιολόγηση της κλίμακας και της φύσης των διακρίσεων που υφίστανται τα άτομα, καθώς και για το σχεδιασμό, την προσαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών. Υπάρχει αξιοσημείωτη ζήτηση για στοιχεία αναφορικά με όλους τους λόγους διακρίσεων. Οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των διαθέσιμων στοιχείων ανά λόγο διάκρισης και ανά κράτος μέλος είναι σημαντικές¹⁴, γεγονός που καθιστά τη συγκρισιμότητα των στοιχείων δύσκολη, αν όχι αδύνατη.

Οι νομοθετικές πράξεις σχετικά με τον ιδιωτικό βίο και την προστασία των δεδομένων θέσπισαν κριτήρια για τη συλλογή και την επεξεργασία των δεδομένων¹⁵. Σε γενικές γραμμές, οι ευρωπαίοι πολίτες είναι πρόθυμοι να παράσχουν ανώνυμα πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο απογραφών με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων¹⁶. Η Επιτροπή διερευνά τις δυνατότητες: (i) τακτικής συλλογής στατιστικών στοιχείων σχετικά με την κλίμακα και τις επιπτώσεις των διακρίσεων, σε συνεργασία με τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών, στο πλαίσιο του κοινοτικού στατιστικού προγράμματος, ιδιαίτερα των διακρίσεων λόγω φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας/πεποιθήσεων και γενετήσιου προσανατολισμού, στις περιπτώσεις όπου εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη πληροφοριών, και (ii) κατάρτισης μιας ευρωπαϊκής ενότητας έρευνας για τις διακρίσεις. Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης στενά με το δίκτυο Equinet

¹² «Non-discrimination mainstreaming: instruments, case studies and the way forwards», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απρίλιος 2007

¹³ Ανακοίνωση σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού [COM(2006) 367 τελικό].

¹⁴ Βλ. «Conceptual Framework Study Report», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιανουάριος 2008:

http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/stud/measprog08_en.pdf.

¹⁵ Βλ. «Measuring discrimination: Data collection and EU equality law», European network of legal experts in the non-discrimination field, Φεβρουάριος 2007:

http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/07measdis_en.pdf.

¹⁶ Το 75% των Ευρωπαίων αναφέρει τη φυλετική του καταγωγή, το 74% τη θρησκεία και το 65% το γενετήσιο προσανατολισμό: βλ. Εκτακτο Ευρωβαρόμετρο 263, Ιανουάριος 2007.

προκειμένου να αναπτύξει σύστημα συγκέντρωσης πληροφοριών για τις καταγγελίες που επεξεργάζονται οι εθνικοί φορείς για την ισότητα.

Θετική δράση

Η ίση μεταχείριση είναι δυνατό να είναι αποτέλεσμα της τυπικής ισότητας (ισότητας στα χαρτιά), αλλά δεν επαρκεί για την επίτευξη ισότητας στην πράξη. Το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων δεν εμποδίζει κανένα κράτος μέλος να διατηρήσει ή να υιοθετήσει συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη ή την αντιστάθμιση των δυσμενών διακρίσεων για λόγους για τους οποίους προβλέπεται η παροχή προστασίας.

Ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η θετική δράση για την αντιστάθμιση της έλλειψης ουσιαστικής ισότητας στις κοινωνίες αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο¹⁷. Ορισμένα κράτη μέλη¹⁸ έχουν εισαγάγει διατάξεις που καθιστούν καθήκον των δημόσιων αρχών να προάγουν την αρχή της ισότητας ως κύριο στόχο των δραστηριοτήτων τους. Η Επιτροπή θα αξιοποιήσει το μόνιμο διάλογο με τα κράτη μέλη προκειμένου να ενθαρρύνει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων για ανάληψη θετικής δράσης, ιδιαίτερα όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, τη στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη.

Ευαισθητοποίηση και δραστηριότητες κατάρτισης

Η παροχή ενημέρωσης σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία αποτελεί προϋπόθεση για την πραγματική αξιοποίησή της από τα ενδεχόμενα θύματα διακρίσεων καθώς και για την ευαισθητοποίηση των εργοδοτών, των παρόχων υπηρεσιών και των διοικητικών φορέων σχετικά με τις υποχρεώσεις τους. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, η νομοθεσία περί απαγόρευσης των διακρίσεων εξακολουθεί να μην είναι ευρύτερα διαδεδομένη¹⁹. Οι μεγαλύτερες –και δυσκολότερες- αλλαγές που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την επίτευξη περαιτέρω προόδου συνίστανται στην εξάλειψη των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων κάθε μορφής. Η ενημερωτική εκστρατεία της ΕΕ με τίτλο «Για την πολυμορφία – Κατά των διακρίσεων» θα συνεχισθεί σε στενή συνεργασία με τις εθνικές ομάδες εργασίας, φέρνοντας σε επαφή τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, διοικητικούς υπαλλήλους, κοινωνικούς εταίρους και άλλους ενδιαφερομένους. Η Επιτροπή θα παράσχει επίσης περαιτέρω υποστήριξη στις δραστηριότητες κατάρτισης σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία, εστιάζοντας στους κύριους ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένων των φορέων για την ισότητα, των δικαστών, των νομικών, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των κοινωνικών εταίρων.

Πρόωθηση των οφελών από την πολυμορφία στο χώρο εργασίας

Αναγνωρίζοντας ότι η νομοθεσία είναι πιο αποτελεσματική όταν συμβαδίζει με προοδευτικές και καινοτόμους στρατηγικές που εφαρμόζουν οι εργοδότες για τη διοίκηση ενός ολοένα και πιο πολύμορφου εργατικού δυναμικού, η Επιτροπή²⁰ και τα κράτη μέλη²¹ υποστηρίζουν την

¹⁷ «Beyond Formal Equality: Positive Action under Directives 2000/43/EC and 2000/78/EC», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οκτώβριος 2007:

http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/bfe07_en.pdf.

¹⁸ Ηνωμένο Βασίλειο και Φινλανδία.

¹⁹ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 263 / TNS Opinion and Social

²⁰ «The Business Case for Diversity – Good practices in the workplace», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2005: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/events/busicase_en.pdf.

²¹ Γαλλία, Βέλγιο (Περιφέρεια Βρυξελλών) και Γερμανία.

ανάπτυξη της διοίκησης της πολυμορφίας, τόσο στις μεγαλύτερες εταιρείες όσο και στις ΜΜΕ²².

Το Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να προωθήσουν περαιτέρω την πολυμορφία του εργατικού δυναμικού και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των κατάλληλων επιχειρηματικών μέσων, μεταξύ άλλων των εθελοντικών χαρτών²³. Ανταποκρινόμενη στην προτροπή αυτή, η Επιτροπή, με την υποστήριξη των οργανώσεων επιχειρήσεων και εργοδοτών, θα ενθαρρύνει τις εθελοντικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ. Προωθεί επίσης τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, των εμπορικών σχολών και των πανεπιστημίων σχετικά με τις δυνατότητες στενότερης συνεργασίας στους τομείς της έρευνας και της κατάρτισης για θέματα που έχουν σχέση με την πολυμορφία. Πέραν τούτου, θα προωθήσει την πολυμορφία και τη βελτιωμένη διοίκηση της πολυμορφίας στις δημόσιες υπηρεσίες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο²⁴.

3.2 Ανάπτυξη του διαλόγου για την καταπολέμηση των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες

Το ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών για όλους 2007 άνοιξε νέους δρόμους για την καταπολέμηση των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες, μέσω της συμμετοχής όλων των παραγόντων σε διάλογο με θέμα τις διακρίσεις κάθε μορφής τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη και η κοινωνία των πολιτών αναγνώρισαν την αξία της διεξαγωγής του διαλόγου αυτού σε πιο τακτική βάση. Τέτοιου είδους ανταλλαγές απόψεων θα πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των ετήσιων συνόδων κορυφής με θέμα την ισότητα, κατά τις οποίες θα έρχονται σε επαφή οι ενδιαφερόμενοι φορείς στο ανώτατο επίπεδο, με σκοπό να εξετάσουν την κατάσταση και να δώσουν περαιτέρω ώθηση και καθοδήγηση.

Η Επιτροπή έχει συγκροτήσει μια ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση των διακρίσεων²⁵ με στόχο την εξέταση των επιπτώσεων των μέτρων που λαμβάνονται για το θέμα αυτό σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ, την επιβεβαίωση των ορθών πρακτικών μέσω της αλληλοδιδασχής ομολόγων, και τον καθορισμό κριτηρίων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κατά των διακρίσεων. Για παράδειγμα, η Επιτροπή σκοπεύει να συνεργαστεί με την εν λόγω ομάδα για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συμπερασμάτων της συγκριτικής μελέτης για την ομοφοβία και τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού στην ΕΕ, την οποία συνέταξε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ομάδα θα πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών εταίρων και του δικτύου Equinet. Η Κοινότητα θα μπορούσε να αξιοποιήσει το πρόγραμμα Progress για τον εντοπισμό καινοτόμων πρακτικών μέσω της διαδικασίας αυτής. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα των εργασιών αυτών στο πλαίσιο των συνόδων κορυφής για την ισότητα.

Η Επιτροπή σκοπεύει να χρησιμοποιήσει αυτούς τους νέους μηχανισμούς διακυβέρνησης για την αντιμετώπιση του ζητήματος των πολλαπλών διακρίσεων αξιοποιώντας πρακτικές που έχουν καθιερώσει ορισμένα κράτη μέλη για την εφαρμογή ενιαίας νομικής διαδικασίας για τα θύματα των διακρίσεων αυτών όσον αφορά την υποβολή καταγγελιών και την επεξεργασία

²² «Diversity at work: 8 steps for small and medium-sized businesses», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/broch/8steps07_en.pdf.

²³ Ψήφισμα 2007/C 308/01 του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2007.

²⁴ Για παράδειγμα, μέσω της έναρξης διερευνητικής μελέτης σχετικά με τις πρακτικές των εργοδοτών του δημόσιου τομέα όσον αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της πολυμορφίας.

²⁵ C(2008)3261.

των στοιχείων που αποδεικνύουν την ύπαρξη διάκρισης για περισσότερους από έναν λόγους ως επιβαρυντικούς παράγοντες. Η Επιτροπή θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις περιπτώσεις πολλαπλών διακρίσεων μέσω της χρηματοδότησης δραστηριοτήτων και της χρηματοδοτικής ενίσχυσης σε μικρά δίκτυα μη κυβερνητικών οργανώσεων που εκπροσωπούν διατομεακές ομάδες.

3.3 Εφαρμογή καλύτερων μέσων για την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ρομ

Η ενίσχυση του αγώνα κατά των διακρίσεων μέσω της χρησιμοποίησης νομοθετικών μέσων και μέσων άσκησης πολιτικής θα αποφέρει οφέλη σε όλες τις πιθανές ομάδες ενδιαφερομένων. Εξακολουθεί, ωστόσο, να είναι απαραίτητο να βρεθούν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ειδικές ομάδες. Η περίπτωση των Ρομ προκαλεί επί του παρόντος ιδιαίτερη ανησυχία, καθώς χαρακτηρίζεται από σταθερές ατομικές και θεσμικές πρακτικές διακρίσεων και από εκτεταμένο κοινωνικό αποκλεισμό. Η περιθωριοποίηση εκατομμυρίων ατόμων είναι απαράδεκτη κυρίως από την άποψη της ισότητας και της αποτελεσματικής άσκησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν είναι δυνατό να δικαιολογηθεί επίσης από την άποψη της κοινωνικής συνοχής. Επιπλέον, η εκτεταμένη ανεργία και φτώχεια που χαρακτηρίζουν μια τόσο μεγάλη ομάδα ατόμων συνιστά απώλεια από οικονομική άποψη. Η αντιμετώπιση αυτού του επείγοντος προβλήματος αποτελεί κοινή ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών.

Η Επιτροπή έχει επανειλημμένως καταδικάσει όλες τις αρνητικές εκδηλώσεις κατά των Ρομ ως ειδική μορφή ρατσισμού που δεν είναι σύμφωνη με τις αρχές της ΕΕ. Η εφαρμογή στα κράτη μέλη της νομοθεσίας της ΕΕ κατά των διακρίσεων συνιστά βασικό σημείο έναρξης της προσπάθειας για ένταξη των Ρομ. Η Επιτροπή θα εξακολουθεί να παρακολουθεί με προσοχή τον τομέα αυτό και θα εντείνει τη συνεργασία της με τους εθνικούς φορείς για την ισότητα, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν περιπτώσεις διακρίσεων κατά των Ρομ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει την ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών της κοινωνίας των πολιτών Ρομ, καθώς και την προώθηση της συμμετοχής τους σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης και εφαρμογής πολιτικής.

Η κατάσταση των Ρομ έχει αναγνωριστεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο τον Δεκέμβριο του 2007 ζήτησε από την Επιτροπή να εξετάσει τις υφιστάμενες πολιτικές και μέσα και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την επιτευχθείσα πρόοδο. Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής είναι η ανταπόκριση στο αίτημα αυτό. Επισημαίνει ότι υπάρχει ισχυρό πλαίσιο διαθέσιμων μέσων για το συντονισμό στο νομοθετικό τομέα, τον οικονομικό τομέα και στις πολιτικές και ότι τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο, αλλά ότι είναι δυνατό να γίνουν περισσότερες προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους.

Ο επιτόπιος αντίκτυπος των μέσων αυτών εξαρτάται, ωστόσο, από το βαθμό δέσμευσης των κρατών μελών και την ικανότητα όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων να τα αξιοποιήσουν πλήρως. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2008 ζήτησε από το Συμβούλιο να ασχοληθεί με το θέμα αυτό ως θέμα επείγουσας προτεραιότητας. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να υποστηρίξει τη διαδικασία αυτή προσδοκώντας σαφή δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο τέλος της γαλλικής προεδρίας.

Προκειμένου να υποστηρίξει και να προωθήσει την ανάληψη κοινής δέσμευσης από τα κράτη μέλη, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και την κοινωνία των πολιτών, η Επιτροπή θα διοργανώσει, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους διαπολιτισμικού διαλόγου, σύνοδο κορυφής της ΕΕ για τους Ρομ τον Σεπτέμβριο του 2008 με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων παραγόντων.

Τα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής θα διαβιβαστούν από τη γαλλική προεδρία στο Συμβούλιο Υπουργών πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2008 προς εξέταση. Επιπροσθέτως, αξιοποιώντας την εκτεταμένη έρευνα που έχει ήδη διενεργηθεί, η Επιτροπή θα αναλάβει να μελετήσει ενδελεχώς τις υφιστάμενες πολιτικές και θεσμικούς μηχανισμούς, καθώς και τη σύνδεσή τους με τα προγράμματα και τα σχέδια που στοχεύουν στους Ρομ, επιδιώκοντας να εντοπίσει τις επιτυχείς μεταβιβάσιμες πρακτικές, έτσι ώστε να γίνει καλύτερη χρήση των κοινοτικών και εθνικών μέσων.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή έχει αναλάβει ισχυρή δέσμευση για την καταπολέμηση των διακρίσεων κάθε μορφής σύμφωνα με το άρθρο 13 ΕΚ και θα συνεχίσει να παρακολουθεί προσεκτικά τη μεταφορά των υφιστάμενων οδηγιών. Για να ολοκληρωθεί το νομικό πλαίσιο της ΕΕ στον τομέα αυτό, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση οδηγίας για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού και θρησκείας ή πεποιθήσεων πέραν του τομέα της απασχόλησης. Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να συζητήσουν ταχύτατα την πρόταση αυτή ως θέμα προτεραιότητας.

Η αποτελεσματική νομική προστασία των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να συμβαδίζει με την ενεργό προώθηση της καταπολέμησης των διακρίσεων και της εξασφάλισης ίσων ευκαιριών. Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί για την επίτευξη περαιτέρω προόδου στην ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά κύριους τομείς, όπως η ευαισθητοποίηση, η ενσωμάτωση της διάστασης της καταπολέμησης των διακρίσεων, η θετική δράση και η συλλογή στοιχείων. Η ενδυνάμωση της διακυβέρνησης των πολιτικών για την καταπολέμηση των διακρίσεων αναμένεται να διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, την αλληλοδιδασχία ομολόγων και τη θέσπιση κριτηρίων αξιολόγησης μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων, όπως για παράδειγμα την αντιμετώπιση των πολλαπλών διακρίσεων.

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους, θα παρακολουθεί την εφαρμογή των πρωτοβουλιών που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Θα αξιολογήσει επίσης την πρόοδο και τον αντίκτυπο συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.